

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених
“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 25-26 травня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 1:403:316.6(08)

К 65 Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 25-26 травня 2023 р.) 175 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та лінгводидактики Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку

Збірник матеріалів V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства, аналізують соціокультурні трансформації молодіжного соціуму, показують соціокультурні трансформації освітнього середовища та розкривають проблемні моменти культури бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства, а також розглядають синергетику як самоорганізаційну систему у суспільстві, що трансформується. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

there emerges a certain inner relationship between mind-bodies of I and the Other, when the Other starts acting not as a part of the outer world, but as a mode of perception and a carrier of behaviour. The primary connection of a person with the world is done through perception, which is both the first manifestation of human subjectivity and the first step in creation of the world of culture. Therefore, an accurate perception of the outside world is impossible without the existence of the Other. The world as understood by phenomenology is a meaning which shines through the section of the experience of “Self” and the experience of the “Other”, in their mutual interconnection.

Phenomenology states that it is highly important to find one’s own place in this world and to clearly delineate the limits between the “Self” and the “Other”, because stepping over this boundary may be dangerous for a personality.

Literature:

1. Tkachenko E., Petinova O. Co-existing with the Other in the Aspect of the Problem of Fluctuations of Personality in the Society *Studia Warmińskie*, 2022. Vol. 59, P. 97–110. <https://doi.org/10.31648/sw.8329>

Бутенко Елеонора Геннадіївна, здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП Філософія, кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського» (Одеса).

ФІЛОСОФІЯ ЯК НАУКА В КОНТЕКСТІ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Філософія є формою людського мислення, та теоретичною формою світогляду. Складність, багатогранність і міждисциплінарний статус будь-якої наукової проблеми приводять до необхідності її вивчення у системі координат. Актуальність продиктована наявністю різних поглядів на цю проблематику, а також певних не розкритих положень дослідження.

Наука це добре відоме слово, яке часто вживається багатьма з нас. Однак, його розуміння є дуже неоднозначним. Для одних вона може асоціюватися, з математикою, для інших наука - це різноманітні вивчення предметів різної складності. Її здобутки можна знайти в книгах та підручниках. Але це буде лише зовнішня поверхня науки. Все, що написано, не показує наукового процесу. Складність наукового процесу, можна відчути, лише провівши власне дослідження.

Протягом багатьох років наука розвивалася нерівномірно. Одні теорії витісняли інші, спричиняючи великі революційні перетворення. Це було більш

характерно для природничих і технічних наук. У суспільних науках складніше виявити загальні закономірності, оскільки відсутня чітка методологічна база. Наприклад, при обговоренні науки як інституту підкреслюється, що наука - це професія, яка відрізняється від інших професій тим, що наукова діяльність безпосередньо не приносить економічної вигоди. Щодо науки як засобу накопичення знань, то слід зазначити, що наука - це не лише сукупність фактів. Для того, щоб зробити результати науки придатними для використання, їх упорядковують: групують, порівнюють.

Наука має свою особливу мову. Нові наукові факти і навіть відкриття, значення яких погано розкриті, можуть тривалий час лишатися в резерві науки і не використовуватися на практиці. Накопичення наукових фактів у процесі дослідження – це творчий процес, в основі якого завжди лежить задум ученого, його ідея.

У філософському визначенні ідея – це продукт людського мислення, форма відображення дійсності. Ідея відрізняється від інших форм мислення тим, що в ній не тільки відображається об'єкт вивчення, а й міститься усвідомлення мети, перспективи пізнання і практичного перетворення дійсності. Тому важливе значення має історичне вивчення не лише об'єкта дослідження, а й становлення та розвитку знань про нього. Ідеї народжуються з практики, спостережень навколишнього світу і потреб життя. В основі ідей лежать реальні факти і події. Через те що філософія є більш загальним знанням, вона намагається вияснити своїми методами спосіб, яким отримується це знання і розкрити процес його формування. Якраз йдеться про методи, тому що різне трактування вихідних принципів, загальніших понять передбачає різноманітні методи. В цьому також виявляється схожість мистецтва та філософії. Митці, як і філософи, мають різне розуміння загального й формують різні засоби його осягнення.

Значущість певних знань залежить від їх ролі і місця в суспільному та індивідуальному людському бутті, тобто від їх функцій. Філософія виконує найрізноманітніші суспільні функції, що і забезпечує її життєвість понад дві з половиною тисячі років.

Філософи часто порушують такі питання: куди прямує людство, чи не відбувається деградація культури, чи істинні цінності воно сповідує тощо. Оця самокритика цінностей (культури загалом) є однією з найважливіших функцій філософії. Філософи не тільки критикують певні цінності, а й пропонують свою систему цінностей. Але в цьому питанні, як практично в усіх інших, у філософії, існують розбіжності. Одні філософи вважають, що розум філософа не здатний укоренити цінності, він спроможний лише усвідомити систему цінностей, що склалася стихійно. Інші вважають творення нових цінностей основним завданням філософії. У поглядах на практичну роль філософії в житті суспільства існує два протилежних підходи. Перший, сформульований Гегелем

у відомому афоризмі «Сова Мінерви вилітає в сутінки»: Мінерва (Афіна) є богинею мудрості, а її посланець (сова) — символ мудрості — приходять тоді, коли день уже ми-нув, події здійснились, — націлює філософію на пасивну позицію. Вона повинна тільки пояснювати те, що в житті вже здійснилось. Таких поглядів дотримуються і філософи, які вважають, що основою життя є воля, інстинкт (непідвладне розуму), відводячи розуму, філософії пасивну роль в житті.

Інший погляд на відношення філософії до життя сформульований у знаменитій 11 тезі Маркса про Фейєрбаха: філософи тільки пояснювали світ, а йдеться про те, щоб його змінити. Маркс звинуватив попередню філософію в пасивно-споглядальному ставленні до життя, а свою філософію замислив як теорію революційного перетворення світу. Наслідки такого зведення філософії до революційної теорії відомі. Ця теорія, яка оголосила себе спроможною розсудити історію і здатною дати теоретичну схему минулого і майбутнього, виявилася, врешті-решт, посоромленою цією ж історією. Можливості розуму щодо перетворення і вдосконалення дійсності виявилися далеко не безмежними, а історична творчість не такою безпроблемною, якою здавалася вона творцям цих філософських ідей. Тому філософія, яка претендувала на роль теорії радикальних глобальних соціальних змін, дискредитувала себе. Однак не може задовольнити і позиція, згідно з якою історію пояснюють заднім числом. Теорія, яка не націлена на майбутнє, втрачає сенс.

Ситуація глухого кута зумовлена тим, що філософія претендувала на невласиві їй функції творця історії. Звідси песимістичні (Гегель) і оптимістичні (Маркс) варіанти відповіді. Насправді ж роль філософії значно скромніша. Вона не повинна перетворюватись на ідеологію. Суб'єктом філософії є не маси, не політичні партії, а окрема особа. Духовне вдосконалення особи (суспільства через особу) є основним завданням філософії. Саме через особу філософія виходить на суспільство і соціальні проблеми.

Філософія за своєю суттю спрямована на утвердження демократичного суспільства, побудованого на засадах свободи особи і пошанування загальних принципів співжиття вільних людей. В утвердженні та функціонуванні громадянського суспільства їй належить особлива роль. Вона покликана розробляти принципи, на основі яких відбувається легітимізація державної влади і права, утверджується соціальна справедливість, досягається громадянська злагода, формуються загальнолюдські цінності.

Філософія відіграє важливу роль в духовній культурі людства. Вона виникає водночас із появою особи, яка покладається на розум у спілкуванні зі світом. А розум за своєю природою націлений на пізнання першооснов у світі, п культурі, в самому пізнанні. Це закономірний продукт людського розуму, вища форма його вияву, це дисципліна, що вивчає найбільш загальні суттєві

характеристики та фундаментальні принципи реальності й пізнання, буття людини, відносини людини і світу, про найзагальніші суттєві характеристики людського ставлення до природи, суспільства та духовного життя у всіх його проявах.

Науку можна розглядати з різних точок зору: як інституції, спосіб пізнання, засіб накопичення знань, інструмент пізнання, як засіб розвитку виробництва та фактор, що формує ставлення до людини і світу.

Список використаних джерел

1. Білуха М.Г. Основи наукових досліджень: Підручник для студ. екон. спец. вузів / М.Г. Білуха. – К.: Вища школа., 1997. – 271 с.
2. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. — К.: Кондор, 2003. — 192с.
3. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. — К., 2003. — 116 с.

Виноградова Наталія Михайлівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»,

Дуков Олександр Володимирович, студент 3 курсу соціально-гуманітарного факультету спеціальності 033 Філософія Університету Ушинського

ПРОБЛЕМА ДОБРА І ЗЛА: АНАЛІЗ ХРИСТИЯНСЬКИХ ТА ІСЛАМСЬКИХ УЯВЛЕНЬ

Добро і зло часто вважаються протилежними моральними цінностями, які використовуються для опису дій, думок та намірів людей. **Добро** часто асоціюється з такими якостями, як доброта, щедрість, співчуття, чесність і праведність, а **зло** пов'язане з такими якостями, як жорстокість, егоїзм, обман та аморальність. Ці концепції суб'єктивні та варіюються залежно від культурних та релігійних переконань. Одні люди вважають добро і зло абсолютними, інші розглядають їх як відносні поняття.

Проблема добра і зла є центральною проблемою як християнства, ісламу. Обидві релігії визнають існування зла у світі, але різняться у розумінні його походження та природи.

У *християнстві* зло часто бачать як результат гріхопадіння людства, коли Адам і Єва не послушалися Бога і принесли у світ гріх. Вважається, що цей первородний гріх зіпсував людську природу і привів до всього зла. Християни